

SMERNICE

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2011/95/EÚ

z 13. decembra 2011

o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany

(prepracované znenie)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 78 ods. 2 písm. a) a b),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽¹⁾,konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ⁽²⁾,

keďže:

- (1) Smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany ⁽³⁾, by sa mala podstatným spôsobom zmeniť a doplniť. Z dôvodu prehľadnosti je vhodné uvedenú smernicu prepracovať.
- (2) Spoločná azylová politika vrátane spoločného európskeho azylového systému tvorí základnú súčasť cieľa Európskej únie, ktorým je postupné vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti otvoreného pre tých, ktorí donútení okolnosťami oprávnené hľadajú ochranu v Únii.
- (3) Európska Rada na svojom osobitnom zasadnutí v Tampere dňa 15. a 16. októbra 1999 súhlasila s postupom na vytvorenie spoločného európskeho azylového systému na základe plného a komplexného uplatňovania Ženevského dohovoru z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov (ďalej len „Ženevský

dohovor“), ako bol doplnený Protokolom z New Yorku z 31. januára 1967 (ďalej len „protokol“), potvrdzujúc tak zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia a zaisťujúc, aby nikto nebol opätovne vystavený prenasledovaniu.

- (4) Ženevský dohovor a protokol poskytujú základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov.
- (5) Závery z Tampere ustanovujú, že spoločný európsky azylový systém by mal zahŕňať krátkodobu aproximáciu pravidiel o priznaní postavenia utečencov a pre obsah postavenia utečenca.
- (6) Závery z Tampere tiež ustanovujú, že pravidlá týkajúce sa postavenia utečenca by sa mali doplniť opatreniami o doplnkových formách ochrany zabezpečujúcimi primerané postavenie akejkoľvek osobe, ktorá potrebuje takúto ochranu.
- (7) Prvá etapa budovania spoločného európskeho azylového systému je v súčasnosti dokončená. Európska rada na svojom zasadnutí 4. novembra prijala Haagsky program, v ktorom sa stanovujú ciele, ktoré sa majú realizovať v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v období rokov 2005 až 2010. V tejto súvislosti bola Európska komisia v Haagskom programe vyzvaná, aby dokončila hodnotenie právnych nástrojov prvej etapy a aby predložila Európskemu Parlamentu a Rade nástroje a opatrenia druhej etapy s cieľom prijať ich pred koncom roku 2010.
- (8) Európska rada v Európskom pakte o prisťahovalectve a azyle, ktorý bol prijatý 15. a 16. októbra 2008, poukázala na skutočnosť, že medzi členskými štátmi pretrvávajú výrazné rozdiely v poskytovaní ochrany, a vyzvala na prijatie nových iniciatív vrátane návrhu na vytvorenie jednotného azylového konania so spoločnými zárukami s cieľom zavŕšiť budovanie spoločného európskeho azylového systému stanoveného v Haagskom programe, a poskytnúť tak vyššiu úroveň ochrany.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 80.

⁽²⁾ Pozícia Európskeho parlamentu z 27. októbra 2011 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 24. novembra 2011.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 304, 30.9.2004, s. 12.

- (9) V Štokholmskom programe Európska rada zopakovala svoj záväzok vytvoriť najneskôr do roku 2012 spoločný priestor ochrany a solidarity založený na spoločnom konaní o azyle a jednotnom postavení pre osoby pod medzinárodnou ochranou v súlade s článkom 78 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
- (10) Na základe vykonaných hodnotení je v tejto fáze vhodné potvrdiť zásady ustanovené v smernici 2004/83/ES, ako aj usilovať sa dosiahnuť vyšší stupeň aproximácie pravidiel priznávania a obsahu medzinárodnej ochrany na základe vyšších noriem.
- (11) Mali by sa mobilizovať zdroje Európskeho fondu pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl s cieľom poskytnúť primeranú podporu úsiliu členských štátov pri zavádzaní noriem stanovených pre druhú etapu spoločného európskeho azylového systému, a to najmä tých členských štátov, ktoré predovšetkým z dôvodu ich geografickej a demografickej situácie čelia osobitnému a neúmernému tlaku na ich azylové systémy.
- (12) Hlavným cieľom tejto smernice je na jednej strane zaistiť, aby členské štáty uplatňovali spoločné kritériá pre identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu, a na druhej strane zaistiť, aby bola k dispozícii minimálna úroveň výhod pre tieto osoby vo všetkých členských štátoch.
- (13) Aproximácia pravidiel o priznaní a obsahu postavenia utečenca a doplnkovej ochrany by mala pomôcť obmedziť sekundárne pohyby žiadateľov o medzinárodnú ochranu medzi členskými štátmi tam, kde takýto pohyb je spôsobený výlučne rozdielmi v legislatívnych rámcoch.
- (14) Členské štáty by mali mať právomoc uvádzať alebo udržiavať výhodnejšie ustanovenia, ako sú normy ustanovené v tejto smernici pre štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo pre osoby bez štátneho občianstva, ktoré požadujú ochranu od členského štátu tam, kde sa takáto požiadavka chápe z dôvodov, že dotknutá osoba je utečencom v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru alebo osobou oprávnenou na doplnkovú ochranu.
- (15) Na štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ktorí majú povolené zotrvať na územiach členských štátov z dôvodov, ktoré nie sú kvôli potrebe medzinárodnej ochrany, ale na diskriminačnom základe z naliehavých rodinných alebo humanitárnych dôvodov, sa táto smernica nevzťahuje.
- (16) Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznávané najmä Chartou základných práv Európskej únie. Táto smernica sa snaží predovšetkým o zaistenie plného rešpektovania ľudskej dôstojnosti a práva na azyl žiadateľov o azyl a ich sprevádzajúcich rodinných príslušníkov, ako aj o podporu uplatňovania článkov 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 uvedenej charty a mala by sa preto vykonávať primerane.
- (17) Pokiaľ ide zaobchádzanie s osobami, ktoré spadajú do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, členské štáty sú viazané záväzkami vyplývajúcimi z nástrojov medzinárodného práva, ktorých sú zmluvnou stranou, predovšetkým vrátane tých, ktoré zakazujú diskrimináciu.
- (18) Pri vykonávaní tejto smernice by členské štáty mali zohľadňovať hlavne „najlepší záujem dieťaťa“ v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989. Pri posudzovaní najlepších záujmov dieťaťa by členské štáty mali riadne zohľadňovať najmä zásadu celistvosti rodiny, prospechu a sociálneho rozvoja maloletej osoby, hľadiská ochrany a bezpečnosti a názory maloletej osoby v súlade s jej vekom a zrelosťou.
- (19) Je potrebné rozšíriť pojem rodinných príslušníkov a zohľadniť rozličné osobitné okolnosti týkajúce sa závislého postavenia a osobitnú pozornosť treba venovať najlepšiemu záujmu dieťaťa.
- (20) Touto smernicou nie je dotknutý Protokol o azyle pre štátnych občanov členských štátov Európskej únie, ako bol pripojený k Zmluve o Európskej únii (Zmluva o EÚ) a ZFEÚ.
- (21) Priznanie postavenia utečenca je deklaratórnym aktom.
- (22) Konzultácie s Vysokým komisárom Organizácie Spojených národov pre utečencov môžu poskytnúť cenné usmernenie pre členské štáty pri určovaní postavenia utečenca podľa článku 1 Ženevského dohovoru.
- (23) Mali by sa stanoviť normy pre vymedzenie postavenia utečenca a jeho obsah s cieľom usmernenia príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru.
- (24) Je potrebné zaviesť spoločné kritériá pre uznanie žiadateľov o azyl ako utečencov v zmysle článku 1 Ženevského dohovoru.

- (25) Osobitne je potrebné zaviesť spoločné pojmy týkajúce sa potrieb ochrany vznikajúcich na mieste, ako sú: zdroje bezprávia a ochrany; vnútroštátna ochrana; a prenasledovanie, vrátane dôvodov pre prenasledovanie.
- (26) Ochranu môžu, ak o to majú záujem a je to v ich možnostiach, poskytovať buď štát alebo strany alebo organizácie vrátane medzinárodných organizácií, splňajúc podmienky stanovené v tejto smernici, ktoré kontrolujú región alebo väčšiu oblasť v rámci územia štátu. Takáto ochrana by mala byť účinná, a nie dočasná.
- (27) Vnútoraná ochrana proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu by mala byť efektívne dostupná žiadateľovi v časti krajiny pôvodu, kam môže bezpečne a legálne odcestovať, získať možnosť prijatia a možno reálne očakávať, že sa tu usadí. Keď sú aktérmi prenasledovania alebo vážneho bezprávia štát alebo zástupcovia štátu, mal by jestvovať predpoklad, že žiadateľ nemá k dispozícii účinnú ochranu. Ak je žiadateľom maloletá osoba bez sprievodu, dostupnosť primeraných opatrení v oblasti starostlivosti a opatery, ktoré sú v najlepšom záujme maloletej osoby bez sprievodu, by mala byť súčasťou posúdenia, či je ochrana účinne dostupná.
- (28) Pri posudzovaní žiadostí maloletých osôb o medzinárodnú ochranu je potrebné, aby členské štáty zohľadňovali osobitné formy prenasledovania detí.
- (29) Jednou z podmienok oprávnenia na postavenie utečenca v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru je existencia príčinnej súvislosti medzi dôvodmi prenasledovania, ako sú rasa, náboženstvo, národnosť, politické názory alebo príslušnosť k určitej sociálnej skupine, a aktmi prenasledovania alebo chýbajúca ochrana proti takýmto aktom.
- (30) Rovnako je potrebné zaviesť spoločný pojem dôvodu prenasledovania „príslušnosť k určitej sociálnej skupine“. Na účely vymedzenia určitej sociálnej skupiny je potrebné náležite zohľadniť otázky vyplývajúce z rodovej príslušnosti žiadateľa vrátane rodovej identity a sexuálnej orientácie, ktoré môžu súvisieť s určitými právnymi tradíciami a zvykmi a ktorých výsledkom môže byť napríklad mrženie pohlavných orgánov, nútená sterilizácia či nútené potraty, a to do tej miery, do akej súvisia s oprávnenou obavou žiadateľa z prenasledovania.
- (31) Činy, ktoré sú v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov, sú vysvetlené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov a sú okrem iného začlenené v rezolúciách Organizácie Spojených národov týkajúcich sa opatrení na boj proti terorizmu, ktoré vyhlasujú, že „činy, metódy a praktiky terorizmu sú v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov“ a že „vedomé financovanie, plánovanie a podnecovanie teroristických činov je v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov“.
- (32) Ako je uvedené v článku 14, „postavenie“ môže zahŕňať tiež postavenie utečenca.
- (33) Mali by sa stanoviť tiež normy pre vymedzenie doplnkovej ochrany a jej obsahu. Doplnková ochrana by mala byť doplnková a dodatočná k ochrane utečenca ustanovenej v Ženevskom dohovore.
- (34) Je potrebné zaviesť spoločné kritériá, na základe ktorých žiadatelia o medzinárodnú ochranu majú byť uznaní za oprávnených na doplnkovú ochranu. Tieto kritériá by mali čerpať z medzinárodných záväzkov podľa dokumentov a postupov týkajúcich sa ľudských práv existujúcich v členských štátoch.
- (35) Riziká, ktorým je spravidla vystavené obyvateľstvo krajiny alebo časť obyvateľstva, obvykle samotné nespôsobujú individuálne ohrozenie, ktoré by sa kvalifikovalo ako vážne bezprávie.
- (36) Rodinní príslušníci sú už len z dôvodu svojho vzťahu k utečencovi obvykle zraniteľní, čo sa týka činov prenasledovania, takým spôsobom, ktorý by mohol byť základom pre postavenie utečenca.
- (37) Pojem vnútornej bezpečnosti a verejného poriadku sa tiež vzťahuje na prípady, v ktorých štátny príslušník tretej krajiny patrí k združeniu, ktoré podporuje medzinárodný terorizmus, alebo podporuje takéto združenie.
- (38) Pri rozhodovaní o nárokoch na dávky podľa tejto smernice by členské štáty mali náležite brať do úvahy najlepší záujem dieťaťa, ako aj konkrétne okolnosti závislosti od osoby s postavením medzinárodnej ochrany týkajúcej sa blízkych príbuzných, ktorí sú už v členskom štáte a ktorí nie sú rodinnými príslušníkmi uvedenej osoby. Vo výnimočných prípadoch, keď blízky príbuzný osoby s postavením medzinárodnej ochrany je zosobášená maloletá osoba, ale nie v sprievode svojho manžela alebo manželky, môže byť v najlepšom záujme maloletej osoby ostať so svojou pôvodnou rodinou.
- (39) Pri reagovaní na výzvu štokholmského programu týkajúcu sa zavedenia jednotného postavenia utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a s výnimkou odchýlok, ktoré sú nevyhnutné a objektívne odôvodnené, by sa mali osobám s postavením doplnkovej ochrany poskytnúť rovnaké práva a výhody, aké majú utečenci podľa tejto smernice, a mali by byť viazané na rovnaké podmienky oprávnenosti.

- (40) V rámci limitov stanovených medzinárodnými záväzkami môžu členské štáty stanoviť, že udelenie výhod, čo sa týka prístupu k zamestnaniu, sociálnemu zabezpečeniu, zdravotnej starostlivosti a prístupu k prostriedkom pre začlenenie, si vyžaduje predchádzajúce vydanie povolenia na pobyt.
- (41) V záujme toho, aby osoby s postavením medzinárodnej ochrany účinnejšie využívali práva a výhody ustanovené v smernici, je nevyhnutné zohľadniť ich špecifické potreby a osobitné problémy, ktorým čelia pri integrácii. Takéto zohľadnenie by za normálnych okolností nemalo viesť k lepšiemu zaobchádzaniu ako je zaobchádzanie stanovené pre ich vlastných štátnych príslušníkov, bez toho, aby bola dotknutá možnosť, aby členské štáty zaviedli alebo si ponechali priaznivejšie normy.
- (42) V tejto súvislosti je potrebné vyvinúť úsilie najmä na riešenie problémov, ktoré osobám s postavením medzinárodnej ochrany bránia v účinnom prístupe k možnostiam vzdelávania a odbornej prípravy súvisiacim so zamestnaním, ktoré okrem iného súvisia s finančnými obmedzeniami.
- (43) Táto smernica sa neuplatňuje na finančné výhody od členských štátov, ktoré sa poskytujú na podporu vzdelávania.
- (44) Treba zvážiť osobitné opatrenia s cieľom účinne riešiť praktické ťažkosti, s ktorými sa stretávajú osoby s postavením medzinárodnej ochrany a ktoré sa týkajú uznávania ich zahraničných diplomov, osvedčení alebo iných dokladov o formálnej kvalifikácii, predovšetkým z dôvodu nedostatku listinných dôkazov a ich neschopnosti znášať náklady súvisiace s postupmi uznávania týchto dokladov.
- (45) Najmä s cieľom zabrániť sociálnemu utrpeniu je vhodné, aby sa osobám s postavením medzinárodnej ochrany poskytlo v súvislosti so sociálnou pomocou primerané sociálne zabezpečenie a prostriedky živobytia bez diskriminácie. Pokiaľ ide o sociálnu pomoc, spôsoby a podrobné údaje o poskytovaní základných výhod osobám s postavením doplnkovej ochrany by malo určiť vnútroštátne právo. Možnosť obmedzenia takejto pomoci pre osoby s postavením doplnkovej ochrany na základné výhody treba chápať v tom zmysle, že tento pojem sa vzťahuje aspoň na podporu minimálneho príjmu, pomoc v prípade choroby alebo tehotenstva a rodičovskú pomoc, pokiaľ sa takáto podpora alebo pomoc poskytuje štátnym príslušníkom podľa vnútroštátneho práva.
- (46) Osobám s postavením medzinárodnej ochrany mal by sa zaistiť prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane starostlivosti o fyzické a duševné zdravie.
- (47) Osobitné potreby a špecifická situácia osôb s postavením utečenca a osôb s postavením doplnkovej ochrany by sa mali v čo najväčšej miere zohľadniť v integračných programoch určených pre tieto osoby, v prípade potreby aj prostredníctvom jazykového vzdelávania a poskytovania informácií o právach a povinnostiach jednotlivca súvisiacich s ich postavením ochrany v príslušnom členskom štáte.
- (48) Vykonávanie tejto smernice by sa malo posudzovať v pravidelných intervaloch, zohľadňujúc najmä vývoj medzinárodných záväzkov členských štátov týkajúcich sa zákazu vyhodenia alebo vrátenia, vývoj trhov práce v členských štátoch, ako aj vývoj spoločných základných zásad pre začlenenie.
- (49) Keďže ciele tejto smernice, a to vytvorenie noriem pre poskytovanie medzinárodnej ochrany štátnym príslušníkom tretej krajiny a osobám bez štátneho občianstva, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni samotných členských štátov, ale z dôvodov rozsahu a účinkov tejto smernice ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 ZEÚ. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku, táto smernica nepresahuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie týchto cieľov.
- (50) V súlade s článkami 1, 2 a článkom 4a ods. 1 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k ZEÚ a k ZFEÚ, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa tieto členské štáty nezúčastňujú na prijatí tejto smernice a nie sú ňou viazané, ani nepodliehajú jej uplatňovaniu.
- (51) V súlade s článkom 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, ktorý je pripojený k ZEÚ a k ZFEÚ, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.
- (52) Povinnosť transponovať túto smernicu do vnútroštátneho práva by sa mala obmedziť na tie ustanovenia, ktoré predstavujú podstatnú zmenu v porovnaní so smernicou 2004/83/ES. Povinnosť transponovať ustanovenia, ktoré sa nezmenili, vyplýva z uvedenej smernice.
- (53) Táto smernica by sa mala uplatňovať bez toho, aby boli dotknuté záväzky členských štátov týkajúce sa lehoty na transpozíciu smernice 2004/83/ES stanovenej v prílohe I časti B do vnútroštátneho práva,

PRIJALI TÚTO SMERNICU

KAPITOLA I

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Účel

Účelom tejto smernice je stanoviť normy pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva byť pod medzinárodnou ochranou, pre jednotné postavenie utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a pre obsah poskytovanej ochrany.

Článok 2

Vymedzenia pojmov

Na účely tejto smernice platia tieto vymedzenia pojmov:

- a) „medzinárodná ochrana“ znamená postavenie utečenca a doplnkovú ochranu, ako sú vymedzené v písmenách e) a g);
- b) „osoba s postavením medzinárodnej ochrany“ je osoba, ktorej bolo priznané postavenie utečenca alebo doplnková ochrana, ako sú vymedzené v písmenách e) a g);
- c) „Ženevský dohovor“ je dohovor týkajúci sa právneho postavenia utečencov uzavretý v Ženeve 28. júla 1951 v znení zmien a doplnení Protokolu z New Yorku z 31. januára 1967;
- d) „utečenec“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;
- e) „postavenie utečenca“ znamená uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za utečenca;
- f) „osoba oprávnená na doplnkovú ochranu“ je štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá nie je oprávnená ako utečenec, ale vzhľadom ku ktorej boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba by v prípade, keď by bola vrátená do svojej krajiny pôvodu alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva do krajiny svojho doterajšieho pobytu, čelila reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia, ako je definované

v článku 15, a na ktorú sa neuplatňuje článok 17 ods. 1 a 2 a ktorá nemôže prijať alebo v dôsledku takéhoto rizika odmieta ochranu tejto krajiny;

- g) „doplnková ochrana“ znamená uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za osobu oprávnenú na doplnkovú ochranu;
- h) „žiadosť o medzinárodnú ochranu“ znamená požiadavku predloženú štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátneho občianstva o ochranu od členského štátu, o ktorých sa predpokladá, že požadujú postavenie utečenca alebo doplnkovú ochranu, a ktorí výslovne nepožadujú iný druh ochrany mimo rozsahu tejto smernice, o ktorú možno požiadať osobitne;
- i) „žiadateľ“ je štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá podala žiadosť o medzinárodnú ochranu, vo veci ktorej zatiaľ nebolo prijaté konečné rozhodnutie;
- j) „rodinní príslušníci“ sú, pokiaľ už rodina existovala v krajine pôvodu, títo rodinní príslušníci osoby s postavením medzinárodnej ochrany, ktorí sú prítomní v tom istom členskom štáte, pokiaľ ide o žiadosť o medzinárodnú ochranu:
 - manželský partner osoby s postavením medzinárodnej ochrany alebo jej nezosobášený partner v stabilnom vzťahu tam, kde právo alebo vnútroštátne postupy dotknutého členského štátu zaobchádzajú s nezosobášenými dvojicami spôsobom porovnateľným so zosobášenými dvojicami podľa svojho práva týkajúceho sa štátnych príslušníkov tretej krajiny,
 - maloleté deti dvojíc uvedených v prvej zarážke alebo osoby s postavením medzinárodnej ochrany pod podmienkou, že sú nezosobášené, a bez ohľadu na to, či sa narodili v manželskom zväzku alebo mimo neho, alebo boli adoptované, ako je vymedzené podľa vnútroštátneho práva,
 - otec, matka alebo iný dospelý, ktorý je zodpovedný za osobu s postavením medzinárodnej ochrany zo zákona alebo podľa vnútroštátnych postupov dotknutého členského štátu, ak je táto osoba maloletá a nezosobášená;
- k) „maloletý“ je osoba mladšia ako 18 rokov, ktorá je štátnym príslušníkom tretej krajiny, alebo osoba bez štátnej príslušnosti;
- l) „maloletý bez sprievodu“ je maloletý, ktorý prichádza na územie členského štátu bez sprievodu dospelého zodpovedného za neho zo zákona alebo podľa vnútroštátnych postupov dotknutého členského štátu a pokiaľ nie je skutočne prevzatý do starostlivosti takejto osoby; je to aj maloletý, ktorý zostal bez sprievodu po tom, ako vstúpil na územie členských štátov;

- m) „povolenie na pobyt“ je akékoľvek povolenie alebo oprávnenie vydané orgánmi členského štátu vo forme ustanovenej podľa práva štátu umožňujúce štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva pobyt na jeho území;
- n) „krajina pôvodu“ je krajina alebo krajiny štátnej príslušnosti alebo pre osoby bez štátneho občianstva krajina posledného pobytu.

Článok 3

Výhodnejšie normy

Členské štáty môžu zaviesť alebo zachovávať výhodnejšie normy pre určovanie, kto je oprávnený ako utečenec alebo ako osoba oprávnená na doplnkovú ochranu, a pre určenie obsahu medzinárodnej ochrany, pokiaľ sú tieto normy zlučiteľné s touto smernicou.

KAPITOLA II

POSUDZOVANIE ŽIADOSTÍ O MEDZINÁRODNÚ OCHRANU

Článok 4

Posudzovanie skutočností a okolností

1. Členské štáty môžu považovať za povinnosť žiadateľa predložiť čo najskôr všetky náležitosti potrebné na zdôvodnenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. V spolupráci so žiadateľom je povinnosťou členského štátu posúdiť príslušné náležitosti žiadosti.

2. Náležitosti uvedené v odseku 1 pozostávajú z vyhlásení žiadateľa a celej dokumentácie, ktorá je k dispozícii žiadateľovi, ktoré sa týkajú veku žiadateľa a základných informácií vrátane tých, ktoré sa týkajú príslušných príbuzných, totožnosti, štátnej príslušnosti (štátnych príslušností), krajiny (krajín) a miesta (miest) predchádzajúceho pobytu, predchádzajúcich žiadostí o azyl, cestovných trás, cestovných dokladov a dôvodov pre požadovanie medzinárodnej ochrany.

3. Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sa má vykonať na individuálnom základe a zahŕňa zohľadnenie:

- a) všetkých príslušných skutočností, pokiaľ sa týkajú krajiny pôvodu v čase prijatia rozhodnutia o žiadosti, vrátane zákonov a nariadení krajiny pôvodu a spôsobu, ktorým sú uplatňované;
- b) príslušných vyhlásení a dokumentácie predloženej žiadateľom vrátane informácií o tom, či žiadateľ bol alebo môže byť predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia;

c) individuálneho postavenia a osobných okolností žiadateľa vrátane takých faktorov ako pôvod, pohlavie a vek, s cieľom posúdenia, či by na základe osobných okolností žiadateľa činy, ktorým bol alebo mohol byť žiadateľ vystavený, predstavovali prenasledovanie alebo vážne bezprávie;

d) či činnosti žiadateľa od opustenia krajiny pôvodu boli vykonávané s výlučným alebo hlavným cieľom vytvorenia potrebných podmienok pre požadovanie medzinárodnej ochrany tak, aby sa posúdilo, či by uvedené činnosti spôsobili, že žiadateľ bude vystavený prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v prípade návratu do tejto krajiny;

e) či sa mohlo odôvodnene očakávať, že žiadateľ prijme ochranu inej krajiny, kde by mohol získať štátne občianstvo.

4. Skutočnosť, že žiadateľ už bol predmetom prenasledovania alebo vážneho bezprávia alebo priamych hrozieb takéhoto prenasledovania alebo takéhoto bezprávia, je vážnou známkou oprávnenej obavy žiadateľa z prenasledovania alebo reálneho rizika utrpenia vážneho bezprávia, pokiaľ neexistujú primerané dôvody domnievať sa, že takéto prenasledovanie alebo vážne bezprávie sa nebudú opakovať.

5. V prípade, že členské štáty uplatňujú zásadu, podľa ktorej je povinnosťou žiadateľa zdôvodniť žiadosť o medzinárodnú ochranu, a v prípade, že aspekty vyhlásení žiadateľa nie sú podložené listinným alebo iným dôkazom, tieto aspekty si nevyžadujú potvrdenie, ak sú splnené tieto podmienky:

a) žiadateľ skutočne vynaložil snahu zdôvodniť svoju žiadosť;

b) boli predložené príslušné náležitosti, ktoré sú k dispozícii žiadateľovi, a bolo poskytnuté uspokojivé vysvetlenie týkajúce sa akéhokoľvek nedostatku iných príslušných náležitostí;

c) vyhlásenia žiadateľa sú uznané za logické a prijateľné a nie sú v rozpore s dostupnými osobitnými a všeobecnými informáciami týkajúcimi sa prípadu žiadateľa;

d) žiadateľ požiadal o medzinárodnú ochranu v najskoršom možnom čase alebo žiadateľ preukázal primeraný dôvod, prečo tak neurobil, a

e) bola preukázaná všeobecná dôveryhodnosť žiadateľa.

Článok 5

Potreby medzinárodnej ochrany vznikajúce na mieste

1. Opodstatnená obava z prenasledovania alebo reálne riziko vážneho bezprávia môžu byť založené na udalostiach, ktoré sa uskutočnili odvtedy, ako žiadateľ opustil krajinu pôvodu.

2. Opodstatnená obava z prenasledovania alebo reálne riziko utrpenia vážneho bezprávia môže vychádzať z činností, ktoré vykonával žiadateľ odvtedy, ako opustil krajinu pôvodu, najmä ak sa preukáže, že dané činnosti predstavujú vyslovenie určitého presvedčenia a zotrvanie na takomto presvedčení alebo orientácii, ktoré žiadateľ prejavoval už v krajine pôvodu.

3. Bez toho, aby bol dotknutý Ženevský dohovor, členské štáty môžu určiť, že žiadateľovi, ktorý podá následnú žiadosť, sa spravidla neudeli postavenie utečenca, ak je riziko prenasledovania založené na okolnostiach, ktoré žiadateľ vytvoril svojím vlastným rozhodnutím od opustenia krajiny pôvodu.

Článok 6

Aktéri prenasledovania alebo vážneho bezprávia

Aktéri prenasledovania alebo vážneho bezprávia zahŕňajú:

- a) štát;
- b) strany alebo organizácie kontrolujúce štát alebo podstatnú časť územia štátu;
- c) neštátnych aktérov, ak je možné preukázať, že aktéri uvedení v písmenách a) a b) vrátane medzinárodných organizácií, nie sú schopní alebo ochotní poskytnúť ochranu pred prenasledovaním alebo vážnym bezpráviem, ako sa vymedzuje v článku 7.

Článok 7

Aktéri ochrany

1. Ochrana pred prenasledovaním alebo vážnym bezpráviem môže byť poskytovaná iba:

- a) štátom alebo
- b) stranami alebo organizáciami vrátane medzinárodných organizácií, ktoré kontrolujú štát alebo podstatnú časť územia štátu,

ak sú ochotné a schopné poskytovať ochranu v súlade s odsekom 2.

2. Ochrana pred prenasledovaním alebo vážnym bezpráviem musí byť účinná, a nie dočasná. Táto ochrana sa spravidla poskytuje, keď aktéri uvedení v odseku 1 písm. a) a b) prijímú primerané opatrenia na zabránenie prenasledovaniu alebo utrpeniu vážneho bezprávia, okrem iného fungovaním účinného právneho systému na odhalenie, stíhanie a potrestanie činov predstavujúcich prenasledovanie alebo vážne bezprávie, a keď má žiadateľ prístup k takejto ochrane.

3. Pri posudzovaní, či medzinárodné organizácie kontrolujú štát alebo podstatnú časť jeho územia a poskytujú ochranu, ako

je opísané v odseku 2, členské štáty zohľadňujú akékoľvek pokyny, ktoré môžu byť uvedené v príslušných aktoch Únie.

Článok 8

Vnútroštátna ochrana

1. Ako súčasť posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu môžu členské štáty určiť, že žiadateľ nepotrebuje medzinárodnú ochranu, ak má žiadateľ v niektorej časti krajiny pôvodu:

- a) neopodstatnenú obavu z prenasledovania alebo nie je reálne ohrozený vážnym bezpráviem, alebo
- b) prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu, ako sa vymedzuje v článku 7,

a môže bezpečne a legálne odcestovať a získať možnosť prijatia do tejto časti krajiny a je možné reálne očakávať, že sa tam usadí.

2. Pri posudzovaní, či má žiadateľ opodstatnenú obavu z prenasledovania alebo je reálne ohrozený vážnym bezpráviem, alebo má prístup k ochrane proti prenasledovaniu alebo vážnemu bezpráviu v časti krajiny pôvodu v súlade s odsekom 1, členské štáty zohľadnia v čase prijímania rozhodnutia o žiadosti všeobecné okolnosti prevládajúce v tejto časti krajiny a osobné okolnosti žiadateľa v súlade s článkom 4. Na tento účel členské štáty zabezpečia, aby sa získali presné a aktuálne údaje z príslušných zdrojov, napríklad od Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Európskeho podporného úradu pre azyl.

KAPITOLA III

OPRÁVNENIE NA POSTAVENIE UTEČENCA

Článok 9

Činy prenasledovania

1. Aby sa čin považoval za čin prenasledovania v zmysle článku 1 písm. A Ženevského dohovoru, musí:

- a) byť svojou povahou dostatočne vážny alebo opakovaný tak, aby predstavoval vážne porušovanie základných ľudských práv, najmä práv, na ktoré sa nevzťahuje výnimka podľa článku 15 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, alebo
- b) byť zoskupením rozličných opatrení vrátane porušovania ľudských práv, ktoré sú dostatočne vážne na to, aby mali na jednotlivca rovnaký vplyv ako je uvedený v písmene a).

2. Činy prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1, môžu okrem iného nadobúdať formu:

- a) činov fyzického alebo duševného násillia vrátane činov sexuálneho násillia;
- b) zákonných, správnych, policajných a/alebo súdnych opatrení, ktoré sú samotné diskriminačné alebo ktoré sú vykonávané diskriminačným spôsobom;
- c) stíhania alebo potrestania, ktoré je neúmerné alebo diskriminačné;
- d) odmietnutia súdneho odškodnenia vyplývajúceho z neúmerného alebo diskriminačného potrestania;
- e) stíhania alebo potrestania kvôli odmietnutiu vykonania vojenskej služby v čase konfliktu v prípade, že vykonávanie vojenskej služby by zahŕňalo trestné činy alebo akty, na ktoré sa vzťahujú dôvody vylúčenia, ako sú stanovené v článku 12 ods. 2;
- f) činy špecifické pre pohlavie alebo činy osobitného charakteru týkajúceho sa detí.

3. V súlade s článkom 2 písm. d) musí existovať spojenie medzi dôvodmi uvedenými v článku 10 a činmi prenasledovania, ako sú kvalifikované v odseku 1 tohto článku, alebo stav, keď chýba ochrana proti takýmto činom.

Článok 10

Dôvody prenasledovania

1. Členské štáty zohľadnia pri posudzovaní dôvodov pre prenasledovanie tieto prvky:

- a) pojem rasy bude zahŕňať najmä činitele farby, pôvodu alebo príslušnosti ku konkrétnej etnickej skupine;
- b) pojem náboženstvo bude zahŕňať najmä zastávanie teistického, neteistického a ateistického presvedčenia, účasť alebo zdržanie sa oficiálnych bohoslužieb v súkromí alebo na verejnosti, sám alebo v spoločnosti iných, iné náboženské úkony alebo prejavy názoru alebo formy osobného alebo spoločného postoja, ktorý je založený na náboženskom presvedčení alebo ktorý je ním nariadený;
- c) pojem občianstva sa neobmedzuje na štátne občianstvo alebo jeho neexistenciu, ale zahŕňa predovšetkým príslušnosť k skupine určenej jej kultúrnou, etnickou alebo lingvistickou identitou, spoločným geografickým alebo politickým pôvodom alebo vzťahom s obyvateľstvom iného štátu;
- d) skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä v prípade, že:

— príslušníci tejto skupiny majú prirodzenú charakteristiku alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo vieru, ktorá je taká základná pre identitu alebo vedomie, že osoba by nemala byť nútená, aby sa jej zriekla, a

— táto skupina má jednoznačnú identitu v príslušnej krajine, pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti.

V závislosti od okolností v krajine pôvodu môže určitá sociálna skupina zahŕňať skupinu vychádzajúcu zo spoločnej charakteristiky sexuálnej orientácie. Sexuálna orientácia sa nemôže chápať ako orientácia zahŕňajúca činy považované za trestné v súlade s vnútroštátnym právom členských štátov. Aspektom týkajúcim sa rodu vrátane rodovej identity sa venuje náležitá pozornosť na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny;

- e) pojem politického názoru bude zahŕňať najmä zastávanie určitého názoru, filozofie alebo náboženského presvedčenia v záležitosti spojenej s prípadnými aktérmi prenasledovania uvedenými v článku 6 a ich politikami alebo metódami bez ohľadu na to, či tento žiadateľ uplatňoval tento názor, filozofiu alebo náboženské presvedčenie.

2. Pri posudzovaní, či žiadateľ má oprávnenú obavu z prenasledovania, je nepodstatné, či má žiadateľ skutočne takú rasovú, náboženskú, národnú, sociálnu alebo politickú charakteristiku, ktorá spôsobuje prenasledovanie, za predpokladu, že takáto charakteristika je prisudzovaná žiadateľovi aktérom prenasledovania.

Článok 11

Zánik

1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva stratia postavenie utečenca, ak:

- a) dobrovoľne znova prijímú ochranu štátu štátneho občianstva alebo
- b) po tom, čo stratili štátne občianstvo, znova ho dobrovoľne získajú, alebo
- c) nadobudli nové štátne občianstvo a nachádzajú sa pod ochranou štátu, od ktorého získali nové štátne občianstvo, alebo
- d) dobrovoľne sa znova usadili v krajine, ktorú opustili alebo do ktorej sa nevrátili z obavy pred prenasledovaním, alebo

e) nemôžu ďalej odmietajú ochranu štátu, ktorého štátne občianstvo majú, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa im priznalo postavenie utečenca, alebo

f) sú osobami bez štátneho občianstva, ktoré sú schopné vrátiť sa do štátu svojho predchádzajúceho pobytu, pretože zanikli okolnosti, pre ktoré sa im priznalo postavenie utečenca.

2. Pri zvažovaní písmen e) a f) odseku 1 členské štáty zohľadňujú, či zmena okolností je takého významného a trvalého charakteru, že obava žiadateľa z prenasledovania sa už nemôže považovať za opodstatnenú.

3. Ustanovenia odseku 1 písm. e) a f) sa nevzťahujú na utečenca, ktorý môže uviesť závažné dôvody vyplývajúce z predchádzajúceho prenasledovania pre odmietnutie ochrany štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, alebo štátu svojho predchádzajúceho pobytu v prípade osoby bez štátnej príslušnosti.

Článok 12

Vylúčenie

1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení z postavenia utečenca, ak:

a) patria do rozsahu pôsobnosti článku 1 písm. D Ženevského dohovoru, ktorý sa týka ochrany alebo pomoci od orgánov alebo agentúr Organizácie Spojených národov iných ako Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov. Ak takáto ochrana alebo pomoc z akéhokoľvek dôvodu zanikla bez toho, aby sa o postavení týchto osôb definitívne rozhodlo v súlade s príslušnými uzneseniami Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov, tieto osoby budú oprávnené *ipso facto* na výhody z ustanovení tejto smernice;

b) sú uznaní príslušnými orgánmi štátu, v ktorom majú pobyt, za osoby majúce práva a povinnosti, ktoré sa udeľujú štátnym príslušníkom tohto štátu, alebo práva a povinnosti, ktoré sú s nimi rovnocenné.

2. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení zo získania postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa:

a) že sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnových zločinov alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch;

b) že sa dopustili vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu pred tým, ako v ňom boli prijatí ako utečenci, čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca; najmä neľudské

činy, aj keď sú spáchané s údajne politickým cieľom, môžu byť klasifikované ako vážne nepolitické trestné činy;

c) že sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov.

3. Odsek 2 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú trestné činy alebo sa inak podieľajú na páchaní trestných činov alebo činov uvedených v tomto dokumente.

KAPITOLA IV

POSTAVENIE UTEČENCA

Článok 13

Priznanie postavenia utečenca

Členské štáty priznajú postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorí sú oprávnení ako utečenci v súlade s kapitolami II a III.

Článok 14

Zrušenie, ukončenie alebo odmietnutie obnovenia postavenia utečenca

1. Pokiaľ ide o žiadosti o medzinárodnú ochranu podané po nadobudnutí účinnosti smernice 2004/83/ES, členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznané vládny, správny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, ak táto osoba prestáva byť utečencom v súlade s článkom 11.

2. Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť utečenca v súlade s článkom 4 ods. 1 odhaliť všetky významné skutočnosti a poskytnúť všetku príslušnú dokumentáciu, ktorú má k dispozícii, členský štát, ktorý priznal postavenie utečenca, preukáže na individuálnom základe, že dotknutá osoba prestala byť utečencom alebo nikdy ním nebola v súlade s odsekom 1 tohto článku.

3. Členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak po tom, ako im bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal, že:

a) nemali mať postavenie utečenca alebo sú vylúčení z postavenia utečenca v súlade s článkom 12;

b) skresľovanie alebo neuvedenie skutočností vrátane použitia falošných dokladov z ich strany bolo rozhodujúce pre priznanie postavenia utečenca.

4. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť postavenie priznané utečencovi vládym, administratívnym, súdnym alebo kvázi súdnym orgánom, keď:

- a) existujú primerané dôvody pre to, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný;
- b) po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

5. V situáciách opísaných v odseku 4 môžu členské štáty rozhodnúť o nepriznaní postavenia utečencovi, ak takéto rozhodnutie ešte nebolo prijaté.

6. Osoby, na ktoré sa uplatňujú odseky 4 alebo 5, sú oprávnené na práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevského dohovoru alebo na podobné práva, ak sa nachádzajú v danom členskom štáte.

KAPITOLA V

PREDPOKLADY NA POSKYTNUTIE DOPLNKOVEJ OCHRANY

Článok 15

Vážne bezprávie

Vážne bezprávie pozostáva:

- a) z trestu smrti alebo popravy, alebo
- b) z mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo potrestania žiadateľa v krajine pôvodu, alebo
- c) z vážneho a individuálneho ohrozenia života občana alebo osoby z dôvodu všeobecného násillia v situáciách medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

Článok 16

Zánik

1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva prestanú byť oprávnení na doplnkovú ochranu, ak prestali existovať okolnosti, ktoré viedli na priznanie doplnkovej ochrany alebo sa zmenili do takej miery, že ochranu už nepožadujú.

2. Pri uplatňovaní odseku 1 členské štáty zohľadňujú, či zmena okolností je takého závažného a trvalého charakteru, že osoba oprávnená na doplnkovú ochranu už nečelí reálnemu riziku vážneho bezprávia.

3. Odsek 1 sa nevzťahuje na osobu s postavením doplnkovej ochrany, ktorá môže uviesť závažné dôvody vyplývajúce z predchádzajúceho vážneho bezprávia pre odmietnutie ochrany štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, alebo štátu svojho predchádzajúceho pobytu v prípade osoby bez štátnej príslušnosti.

Článok 17

Vylúčenie

1. Štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva sú vylúčení z oprávnenia na doplnkovú ochranu, ak existujú vážne dôvody domnievať sa:

- a) že sa dopustili trestného činu proti mieru, vojnových zločinov alebo trestných činov proti ľudskosti podľa medzinárodných dokumentov obsahujúcich ustanovenia o takýchto trestných činoch;
- b) že sa dopustili závažného trestného činu;
- c) že sú vinní za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov;
- d) že predstavujú nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu, v ktorom sú prítomní.

2. Odsek 1 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú trestné činy alebo sa inak podieľajú na páchaní trestných činov alebo činov uvedených v tomto dokumente.

3. Členské štáty môžu vylúčiť štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátneho občianstva z oprávnenia na doplnkovú ochranu, ak pred svojím vstupom do dotknutého členského štátu spáchali jeden alebo viacero trestných činov mimo rozsahu odseku 1, ktoré by boli postihnutelné trestom odňatím slobody, ak by boli spáchané v dotknutom členskom štáte, a ak opustili svoju krajinu pôvodu iba preto, aby sa vyhli sankciám vyplývajúcim z týchto trestných činov.

KAPITOLA VI

DOPLNKOVÁ OCHRANA

Článok 18

Priznanie doplnkovej ochrany

Členské štáty priznajú doplnkovú ochranu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva oprávneným na doplnkovú ochranu v súlade s kapitolami II a V.

Článok 19

Zrušenie, ukončenie alebo odmietnutie obnovenia doplnkovej ochrany

1. Pokiaľ ide o žiadosti o medzinárodnú ochranu podané po nadobudnutí účinnosti smernice 2004/83/ES, členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť doplnkovú ochranu štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznanú vládny, správny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, ak tieto osoby prestali byť oprávnené na doplnkovú ochranu v súlade s článkom 16.

2. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť doplnkovú ochranu štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznanú vládny, správny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, ak po tom, ako im bola priznaná doplnková ochrana, mali byť vylúčení z oprávnenia na doplnkovú ochranu v súlade s článkom 17 ods. 3

3. Členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť doplnkovú ochranu štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak:

a) po priznaní doplnkovej ochrany mali byť vylúčení alebo sú vylúčení z oprávnenia na doplnkovú ochranu v súlade s článkom 17 ods. 1 a 2;

b) skresľovanie alebo neuvedenie skutočností vrátane použitia falošných dokladov z ich strany bolo rozhodujúce pre priznanie doplnkovej ochrany.

4. Bez toho, aby bola dotknutá povinnosť štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva v súlade s článkom 4 ods. 1 odhaliť všetky významné skutočnosti a poskytnúť všetku príslušnú dokumentáciu, ktorú má k dispozícii, členský štát, ktorý priznal doplnkovú ochranu, preukáže na individuálnom základe, že dotknutá osoba prestala byť oprávnená alebo nie je oprávnená na doplnkovú ochranu v súlade s odsekmi 1, 2 a 3 tohto článku.

2. Táto kapitola sa uplatňuje na utečencov, ako aj na osoby oprávnené na doplnkovú ochranu, pokiaľ sa neuviedlo inak.

3. Pri vykonávaní tejto kapitoly členské štáty zohľadňujú osobitnú situáciu zraniteľných osôb, ako sú maloleté osoby, maloleté osoby bez sprievodu, osoby so zdravotným postihnutím, starší ľudia, tehotné ženy, osamelí rodičia s maloletými deťmi, obeť obchodovania s ľuďmi, osoby s duševnými poruchami a osoby, ktoré boli vystavené mučeniu, znásilneniu alebo iným vážnym formám psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia.

4. Odsek 3 sa uplatňuje iba na osoby považované za osoby majúce osobitné potreby, a to po individuálnom posúdení ich situácie.

5. Pri vykonávaní ustanovení tejto kapitoly, ktorá zahŕňa maloleté osoby, sa zohľadňuje predovšetkým najlepší záujem dieťaťa.

Článok 21

Ochrana pred vyhodením alebo vrátením

1. Členské štáty rešpektujú zásadu zákazu vrátenia alebo vyhodenia v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.

2. V prípade, že to nie je zakázané medzinárodnými záväzkami uvedenými v odseku 1, členské štáty môžu vyhostiť utečenca bez ohľadu na to, či je alebo nie je oficiálne uznaný, ak:

a) existujú primerané dôvody na to, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný, alebo

b) po tom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

3. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť alebo udeliť povolenie na pobyt utečencovi, na ktorého sa uplatňuje odsek 2

Článok 22

Informácie

Členské štáty zabezpečia osobám s postavením medzinárodnej ochrany čo najskôr po tom, ako im bolo udelené postavenie utečenca alebo doplnková ochrana, prístup k informáciám v jazyku, ktorému rozumejú alebo o ktorom sa odôvodnene predpokladá, že mu rozumejú, o právach a povinnostiach týkajúcich sa tohto postavenia.

KAPITOLA VII

OBSAH MEDZINÁRODNEJ OCHRANY

Článok 20

Všeobecné pravidlá

1. Touto kapitolou nie sú dotknuté práva stanovené v Ženevskom dohovore.

Článok 23

Zachovanie celistvosti rodiny

1. Členské štáty zaistia, aby sa zachovala celistvosť rodiny.
2. Členské štáty zaistia, aby rodinní príslušníci osoby s postavením medzinárodnej ochrany, ktorí nie sú jednotlivo oprávnení na takúto ochranu, boli oprávnení požadovať výhody uvedené v článkoch 24 až 35 v súlade s vnútroštátnymi postupmi, pokiaľ je to zlučiteľné s ich osobným právnym postavením rodinného príslušníka.
3. Odseky 1 a 2 nie sú uplatniteľné v prípade, keď rodinný príslušník je alebo by bol vylúčený z medzinárodnej ochrany podľa kapitol III a V.
4. Bez ohľadu na odseky 1 a 2 môžu členské štáty odmietnuť, znížiť alebo zrušiť výhody uvedené v tomto dokumente z dôvodov vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku.
5. Členské štáty môžu rozhodnúť, že sa tento článok uplatňuje aj na ostatných blízkych príbuzných, ktorí žili spolu ako súčasť rodiny v čase opustenia krajiny pôvodu a ktorí boli v tom čase celkom alebo podstatne závislí od osoby s postavením medzinárodnej ochrany.

Článok 24

Povolenia na pobyt

1. Hneď ako je to možné po udelení medzinárodnej ochrany, členské štáty vydajú osobám s postavením utečenca povolenie na pobyt, ktoré musí byť platné minimálne tri roky a obnoviteľné, pokiaľ to závažné dôvody vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku nevyžadujú inak, a bez toho, aby bol dotknutý článok 21 ods. 3

Bez toho, aby bol dotknutý článok 23 ods. 1, povolenie na pobyt, ktoré má byť vydané rodinným príslušníkom osôb s postavením utečenca, môže byť platné maximálne tri roky a môže byť obnoviteľné.

2. Hneď ako je to možné po udelení medzinárodnej ochrany, členské štáty vydajú osobám s postavením doplnkovej ochrany a ich rodinným príslušníkom obnoviteľné povolenie na pobyt, ktoré musí byť platné najmenej jeden rok a v prípade obnovenia najmenej na dva roky, pokiaľ to závažné dôvody vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku nevyžadujú inak.

Článok 25

Cestovný doklad

1. Členské štáty vydajú osobám s postavením utečenca cestovné doklady vo forme uvedenej v prílohe k Ženevskému

dohovoru na účel cestovania mimo ich územia, pokiaľ to závažné dôvody vnútornej bezpečnosti alebo verejného poriadku nevyžadujú inak.

2. Členské štáty vydajú osobám s postavením doplnkovej ochrany, ktoré nemajú možnosť získať národný pas, dokumenty, ktoré im umožnia vycestovať mimo ich územia, pokiaľ to závažné dôvody vnútroštátnej bezpečnosti alebo verejného poriadku nevyžadujú inak.

Článok 26

Prístup k zamestnaniu

1. Členské štáty povolia osobám pod medzinárodnou ochranou, aby mohli aktívne vykonávať činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba podľa pravidiel všeobecne uplatniteľných na povolanie alebo štátnu službu, a to bezprostredne po udelení ochrany.
2. Členské štáty zaistia, aby sa osobám pod medzinárodnou ochranou ponúkali činnosti, ako sú možnosti vzdelávania týkajúce sa zamestnania pre dospelých, odborné školenia vrátane kurzov odbornej prípravy na zvýšenie kvalifikácie, praktické skúsenosti na pracovisku a poradenské služby hradené úradmi práce, a to za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom.

3. Členské štáty vyvinú potrebné úsilie, aby osobám s postavením medzinárodnej ochrany uľahčili plný prístup k činnostiam, ktoré sú uvedené v odseku 2.

4. Uplatňuje sa právo platné v členských štátoch uplatniteľné na odmeňovanie, prístup k systémom sociálneho zabezpečenia, pokiaľ ide o činnosti ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ako aj iné podmienky zamestnania.

Článok 27

Prístup k vzdelaniu

1. Členské štáty poskytnú prístup k vzdelávaciemu systému všetkým maloletým, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana, a to za rovnakých podmienok ako vlastným štátnym príslušníkom.

2. Členské štáty umožnia dospelým, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana, prístup k všeobecnému vzdelávaciemu systému, ďalšiemu školeniu alebo preškoleniu, a to za rovnakých podmienok ako štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí majú legálny pobyt.

Článok 28

Prístup k postupom uznávania kvalifikácií

1. Členské štáty zaistia rovnaké zaobchádzanie medzi osobami s postavením medzinárodnej ochrany a vlastnými štátnymi príslušníkmi v súvislosti s existujúcimi postupmi uznávania zahraničných diplomov, osvedčení a iných dokladov o formálnych kvalifikáciách.

2. Členské štáty vyvinú potrebné úsilie na uľahčenie toho, aby osoby s postavením medzinárodnej ochrany, ktoré nemôžu poskytnúť listinné dôkazy o svojej kvalifikácii, mali plný prístup k vhodným programom na posúdenie, vyhodnotenie a akreditáciu ich predchádzajúceho vzdelávania. Všetky takéto opatrenia sú v súlade s článkom 2 ods. 2 a článkom 3 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií⁽¹⁾.

Článok 29

Sociálne zabezpečenie

1. Členské štáty zaistia, aby osoby s postavením medzinárodnej ochrany získali v členských štátoch, ktoré im udelili takúto ochranu, potrebnú sociálnu pomoc, aká je poskytovaná štátnym príslušníkom tohto členského štátu.

2. Odchyľne od všeobecného pravidla stanoveného v odseku 1 môžu členské štáty obmedziť sociálnu pomoc udeľovanú osobám s postavením utečenca alebo osobám s postavením doplnkovej ochrany na základné výhody, ktoré sú potom poskytnuté na rovnakých úrovniach a za rovnakých podmienok oprávnenosti ako štátnym príslušníkom.

Článok 30

Zdravotná starostlivosť

1. Členské štáty zaistia, aby osoby s postavením medzinárodnej ochrany mali prístup k zdravotnej starostlivosti za rovnakých podmienok oprávnenosti ako štátni príslušníci členského štátu, ktorý udelil takúto ochranu.

2. Členské štáty poskytujú za rovnakých podmienok oprávnenosti ako štátnym príslušníkom členského štátu, ktorý udelil ochranu, primeranú zdravotnú starostlivosť a v prípade potreby aj liečenie duševných porúch osobám s postavením medzinárodnej ochrany, ktoré majú osobitné potreby, ako sú tehotné ženy, osoby, ktoré zažili mučenie, znásilnenie alebo iné vážne formy psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia, alebo maloletým, ktorí boli obeťami akejkoľvek formy zneužívania, zanedbania, využívania, mučenia, krutého, neľudského

a ponižujúceho zaobchádzania, alebo ktorí trpeli v dôsledku ozbrojeného konfliktu.

Článok 31

Maloletí bez sprievodu

1. Hneď ako je to možné po udelení medzinárodnej ochrany, členské štáty prijímú potrebné opatrenia na zaistenie zastúpenia maloletých bez sprievodu zákonným opatrovníkom alebo v prípade, keď je to potrebné, organizáciou zodpovednou za starostlivosť a blaho maloletých, alebo akýmkoľvek iným vhodným zastúpením vrátane toho, ktoré je založené na legislatíve alebo súdnom nariadení.

2. Členské štáty zaistia, aby boli riadne splnené potreby maloletých pri vykonávaní tejto smernice menovaným porúčnikom alebo zástupcom. Príslušné orgány vykonávajú pravidelné posúdenia.

3. Členské štáty zaistia, aby maloletí bez sprievodu boli umiestnení:

a) spolu s dospelými príbuznými alebo

b) v pestúnskej rodine, alebo

c) v strediskách špecializovaných na poskytnutie ubytovania pre maloletých, alebo

d) v inom ubytovaní vhodnom pre maloletých.

V tejto súvislosti sa zohľadnia názory dieťaťa v súlade s jeho vekom a stupňom dospelosti.

4. Pokiaľ je to možné, súrodenci sa ponechajú spolu, pričom sa zohľadňujú maximálne záujmy dotknutého maloletého, a najmä jeho vek a stupeň dospelosti. Zmeny trvalého pobytu maloletých sa obmedzia na minimum.

5. Ak je medzinárodná ochrana udelená maloletému bez sprievodu a vyhľadávanie rodinných príslušníkov ešte nezačalo, členské štáty začnú s ich vyhľadávaním po udelení medzinárodnej ochrany, pričom chránia maximálne záujmy maloletého. Ak sa vyhľadávanie už začalo, členské štáty pokračujú v procese vyhľadávania, ak je to potrebné. V prípadoch, keď môže existovať ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti maloletého alebo jeho blízkych príbuzných, najmä ak zostali v štáte pôvodu, musí sa venovať pozornosť tomu, aby sa zaistilo vykonávanie dôverného zberu, spracovania a obehu informácií týkajúcich sa takýchto osôb.

6. Tí, ktorí pracujú s maloletými bez sprievodu, majú mať a dostanú aj ďalšie primerané školenie týkajúce sa ich potrieb.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.

Článok 32**Prístup k ubytovaniu**

1. Členské štáty zaistia, aby osoby s postavením medzinárodnej ochrany mali prístup k ubytovaniu za rovnakých podmienok ako ostatní štátni príslušníci tretej krajiny, ktorí majú legálny pobyt na ich územiach.

2. Členské štáty umožnia vnútroštátny postup rozptýlenia osôb s postavením medzinárodnej ochrany a zároveň vyvinú potrebné úsilie na uplatňovanie politiky, ktorá zabráni diskriminácii osôb s postavením medzinárodnej ochrany a zabezpečí rovnaké príležitosti, pokiaľ ide o prístup k ubytovaniu.

Článok 33**Sloboda pohybu v rámci členského štátu**

Členské štáty umožnia osobám s postavením medzinárodnej ochrany slobodu pohybu v rámci ich územia za rovnakých podmienok a obmedzení, ako sú tie, ktoré sú poskytované štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí majú legálny pobyt na ich územiach.

Článok 34**Prístup k prostriedkom pre začlenenie**

S cieľom uľahčiť začlenenie osôb s postavením medzinárodnej ochrany do spoločnosti členské štáty zabezpečia prístup k programom pre začlenenie, ktoré považujú za vhodné z hľadiska toho, aby sa zohľadnili špecifické potreby osôb s postavením utečenca alebo osôb s postavením doplnkovej ochrany, alebo vytvoria predbežné podmienky, ktoré zaručia prístup k takýmto programom.

Článok 35**Návrat do vlasti**

Členské štáty môžu poskytovať pomoc osobám s postavením medzinárodnej ochrany, ktorí sa chcú vrátiť do vlasti.

KAPITOLA VIII**ADMINISTRATÍVNA SPOLUPRÁCA****Článok 36****Spolupráca**

Každý členský štát menuje národný kontaktný bod a jeho adresu oznámi Komisii. Komisia oznámi túto informáciu ostatným členským štátom.

Členské štáty v spolupráci s Komisiou prijímú všetky potrebné opatrenia na vytvorenie priamej spolupráce a výmeny informácií medzi príslušnými orgánmi.

Článok 37**Pracovníci**

Členské štáty zaistia, aby orgány a iné organizácie vykonávajúce túto smernicu dostali potrebné školenie a boli viazané zásadou dôverylosti, ako je definovaná vo vnútroštátnom práve, pokiaľ ide o akékoľvek informácie, ktoré získajú v priebehu svojej práce.

KAPITOLA IX**ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA****Článok 38****Správy**

1. Do 21. júna 2015 Komisia podá správu Európskemu parlamentu a Rade o uplatňovaní tejto smernice a navrhne potrebné zmeny a doplnenia. Uvedené návrhy na zmenu a doplnenie sa vykonajú prednostne v článkoch 2 a 7. Členské štáty pošlú Komisii všetky informácie, ktoré sú vhodné pre vypracovanie tejto správy, do 21. decembra 2014.

2. Po predložení tejto správy Komisia podáva najmenej každých päť rokov správu Európskemu parlamentu a Rade o uplatňovaní tejto smernice.

Článok 39**Transpozícia**

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na zabezpečenie súladu s článkami 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 do 21. decembra 2013. Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto ustanovení.

Pri prijímaní týchto ustanovení členské štáty uvedú odkaz na túto smernicu alebo takýto odkaz ich sprevádza pri ich úradnom uverejnení. Takisto uvedú, že odkazy v platných zákonoch, iných právnych predpisoch a správnych opatreniach na smernicu zrušenú touto smernicou sa považujú za odkazy na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze a jeho znenie upravujú členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii text hlavných ustanovení vnútroštátneho práva v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto smernica.

Článok 40**Zrušenie**

Smernica 2004/83/ES sa zrušuje pre členské štáty viazané touto smernicou s účinnosťou od 21. decembra 2013 bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehoty na transpozíciu smernice do vnútroštátneho práva stanovenej v prílohe I časti B.

Odkazy na zrušenú smernicu sa pre členské štáty viazané touto smernicou považujú za odkazy na túto smernicu a znejú v súlade s tabuľkou zhody uvedenu v prílohe II.

Článok 41**Nadobudnutie účinnosti**

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 sa uplatňujú od 22. decembra 2013.

Článok 42**Adresáti**

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Štrasburgu 13. decembra 2011

Za Európsky parlament
predseda
J. BUZEK

Za Radu
predseda
M. SZPUNAR

PRÍLOHA I

ČASŤ A

Zrušená smernica

(uvedená v článku 40)

Smernica Rady 2004/83/ES

(Ú. v. EÚ L 304, 30.9.2004, s. 12).

ČASŤ B

Lehota na transpozíciu do vnútroštátneho práva

(uvedená v článku 39)

Smernica	Lehota na transpozíciu
2004/83/ES	10. október 2006

PRÍLOHA II

Tabuľka zhody

Smernica 2004/83/ES	Táto smernica
článok 1	článok 1
článok 2 úvodné slová	článok 2 úvodné slová
článok 2 písm. a)	článok 2 písm. a)
—	článok 2 písm. b)
článok 2 písm. b) až g)	článok 2 písm. c) až h)
—	článok 2 písm. i)
článok 2 písm. h)	článok 2 písm. j) prvá a druhá zarážka
—	článok 2 písm. j) tretia zarážka
—	článok 2 písm. k)
článok 2 písm. i)	článok 2 ods. 1
článok 2 písm. j)	článok 2 písm. m)
článok 2 písm. k)	článok 2 písm. n)
článok 3	článok 3
článok 4	článok 4
článok 5	článok 5
článok 6	článok 6
článok 7	článok 7
článok 8 ods. 1 a 2	článok 8 ods. 1 a 2
článok 8 ods. 3	—
článok 9	článok 9
článok 10	článok 10
článok 11 ods. 1 a 2	článok 11 ods. 1 a 2
—	článok 11 ods. 3
článok 12	článok 12
článok 13	článok 13
článok 14	článok 14
článok 15	článok 15
článok 16 ods. 1 a 2	článok 16 ods. 1 a 2
—	článok 16 ods. 3
článok 17	článok 17
článok 18	článok 18
článok 19	článok 19
článok 20 ods. 1 až 5	článok 20 ods. 1 až 5
článok 20 ods. 6 a 7	—

Smernica 2004/83/ES	Táto smernica
článok 21	článok 21
článok 22	článok 22
článok 23 ods. 1	článok 23 ods. 1
článok 23 ods. 2 prvý pododsek	článok 23 ods. 2
článok 23 ods. 2 druhý pododsek	—
článok 23 ods. 2 tretí pododsek	—
článok 23 ods. 3 až 5	článok 23 ods. 3 až 5
článok 24 ods. 1	článok 24 ods. 1
článok 24 ods. 2	článok 24 ods. 2
článok 25	článok 25
článok 26 ods. 1 až 3	článok 26 ods. 1 až 3
článok 26 ods. 4	—
článok 26 ods. 5	článok 26 ods. 4
článok 27 ods. 1 a 2	článok 27 ods. 1 a 2
článok 27 ods. 3	článok 28 ods. 1
—	článok 28 ods. 2
článok 28 ods. 1	článok 29 ods. 1
—	
článok 28 ods. 2	článok 29 ods. 2
článok 29 ods. 1	článok 30 ods. 1
článok 29 ods. 2	—
článok 29 ods. 3	článok 30 ods. 2
článok 30	článok 31
článok 31	článok 32 ods. 1
—	článok 32 ods. 2
článok 32	článok 33
článok 33	článok 34
článok 34	článok 35
článok 35	článok 36
článok 36	článok 37
článok 37	článok 38
článok 38	článok 39
—	článok 40
článok 39	článok 41
článok 40	článok 42
—	príloha I
—	príloha II